

**Parkanon kaupungin
kotouttamisohjelma
2021–2025**

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa xx.xx.2021

SISÄLLYS

SISÄLLYS.....	1
JOHDANTO	2
KAUPUNGINJOHTAJAN TERVEHDYS.....	3
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ.....	4
1 MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET.....	7
1.1 Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta.....	7
1.2 Ohjaus ja neuvonta	7
1.3 Kielipalvelujen järjestäminen	8
1.4 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.....	9
1.5 Kotoutumiskoulutus	10
1.6 Taloudellinen tuki kotoutumisaikana.....	11
2 LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT.....	12
2.1 Neuvolat	12
2.2 Varhaiskasvatus.....	13
2.3 Esiopetus	13
2.4 Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus.....	13
2.5 Oman äidinkielen ja uskonnon opetus.....	14
2.6 Toisen asteen koulutus.....	15
2.7 Nuorisotyö.....	15
3 AIKUISTEN PALVELUT.....	17
3.1 Maahanmuuttajien työllistyminen.....	17
3.2 Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus.....	17
4 KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA	20
4.1 Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut.....	20
4.2 Asuminen.....	21
4.3 Vapaa-aika	21
4.4 Kolmannen sektorin toimijat.....	22
5 MONIALAINEN YHTEISTYÖ	23
5.1 Digi- ja väestötietovirasto	23
5.2 Poliisi	23
5.3 Maahanmuuttovirasto	23
5.4 Kansaneläkelaitos, Kela.....	24
5.5 ELY-keskus	25
6 HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ JA YHTEYSTIETOJA.....	26

JOHDANTO

Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386) tuli voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja kaikkien maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Perusturvalautakunta päätti elokuussa 2020 perustaa työryhmän kotouttamisohjelman laatimiseksi vuosille 2021-2025 sekä asetti työryhmän työskentelylle takarajaksi 31.5.2021. Perusturvalautakunta nimesi työryhmään toimialueensa jäsenet sekä pyysi sivistyslautakuntaa nimeämään kaksi edustajaansa.

Kotouttamisohjelma on laadittu perusturvalautakunta yta:n elokuussa 2020 nimeämän työryhmän toimesta. Työryhmän jäsenet:

Taina Niiranen, terveys- ja hyvinvointijohtaja
Jenni Alppi, sivistysjohtaja
Jenni Halava, sosiaalityön päällikkö
Anne Kivistö, sosiaalihoaja
Tuulikki Ketola-Makkonen, etsivä nuorisotyöntekijä

Kotouttamisohjelma sisältää jokaisen osion kohdalla mahdollisuuksien mukaan linkkejä lisätietoon, johon työntekijät voivat halutessaan perehtyä. Linkit löytyvät koottuna myös kotouttamisohjelman lopusta. Työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen perustettu Kotouttamisen Osaamiskeskuksen kotouttaminen.fi/integration.fi –sivustolle on koottu tuoreinta tutkimus- ja tilastotietoa, ja sen uutiskirje on keskeinen tiedotuksen väline. Kotouttamisen Osaamiskeskuksen tehtävänä on kotoutumisen, kotouttamisen ja etnisten suhteiden seuranta sekä paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen maahanmuuttajien kotoutumista edistävän työn tukeminen.

KAUPUNGINJOHTAJAN TERVEHDYS

Parkanossa ulkomaalaistaustaisten kuntalaisten määrä on melko pieni, vuonna 2019 asukkaista 2,2 %, eli hieman enemmän kuin muissa Luoteis-Pirkanmaan kunnissa. Lähiseudulla selvästi suurempi ulkomaalaistaustaisten osuus on Tampereella 8 % ja Honkajoella 7,5 % ja Kankaanpäässä 3,1 % asukkaista. Työperäisen maahanmuuton merkitys on Parkanossa kuitenkin kasvanut, ja teollisissa yrityksissä työvoiman tarpeeseen etsitään ratkaisuja myös ulkomaalaisesta työvoimasta.

Parkanon maahanmuutto perustuu pääosin perhesiteen tai työn perusteella tapahtuvaan oma-toimiseen muuttoon. Pakolaisten osuus saapuvista on hyvin pieni, eikä täällä paikallisesti ole vastaanottokeskusta. Kaikilla viranomaisilla on kuitenkin velvollisuus ohjata ja neuvoa toimialaansa liittyvissä asioissa ja palveluissa. Lisäksi varsinkin alkuvaiheessa tarvitaan tutustumista ja sopeutumista suomalaisiin kulttuurisiin tapoihin, arvoihin ja käsityksiin.

Omatoimisesta kotoutumisestakin on kertynyt viime vuosina hyviä kokemuksia. Sopeutumisessa auttaa paljon on, jos koko perhe asuu pysyväisluonteisesti täällä. Lasten koulunkäynti ja harrastukset auttavat sopeutumaan ja sitoutumaan paikkakuntaan. Teollisuuden ja palvelualojen työntekijöiden lisäksi on hyviä esimerkkejä, että ulkomaalaistaustaisia asukkaita on perustanut Parkanoon myös omia yrityksiä.

Kotouttamisohjelman tavoitteena on kuvata ja yhteen sovittaa viranomaisten toimintaa ja yhteistyötä ulkomaan kansalaisia koskevissa palveluissa. Perusturvalautakunnan nimeämässä ohjelmaa valmistelleessa toimikunnassa on ollut edustajat eri hallinnonaloilta. Esimerkiksi neuvolapalveluissa, varhaiskasvatuksessa, koulunkäynnissä ja työvoimapalveluissa otetaan maahanmuuttajaperheet erityisesti huomioon. Itsestään selvää on, että palveluissa on velvollisuus tunnistaa ja puuttua myös rasismiin.

Suomessa on asumiseen perustuva sosiaaliturva ja kaikki maassa luvallisesti asuvat ja kotikunnan omaavat henkilöt ovat suomalaisen palvelujärjestelmän piirissä. Siksi ei ole erikseen "ulkomaalaispalveluja", vaan kaikki kunnan palvelut koskevat kaikkia niihin oikeutettuja. Suomen ulkopuolelta tulevalle väestölle voi olla jatkossa yhä tärkeämpi merkitys paikkakunnan työvoimatarjontaan ja huoltosuhteen tasapainoon.

Kotouttamisohjelmalla on läheinen yhteys kuntien elinkeinostrategiaan ja ammatilliseen koulutukseen. On hyvä myös muistaa, että esimerkiksi perusopetukseen saa korotettua oppilaskohdasta valtionosuutta vieraskielisiä oppilaita varten. Tämä kotouttamisohjelma antaa meille kokonaisvaltaisen kuvan maahanmuuttoon liittyvistä tekijöistä, niin että osaamme suunnitella kotouttamistoimia entistä järkevämmiin.

Toivon, että jokainen Parkanoon muuttava ulkomaalaistaustainen henkilö löytää paikkansa paikallisesta asumisesta, työelämästä, koulunkäynnistä ja harrastuksista. Siten että jokainen viihtyy täällä ja tuntee Parkanon myös omakseen.

Jari Heiniluoma
kaupunginjohtaja
Parkanon kaupunki

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Alkukartoitus

Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehtävä kartoitus, jossa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksesta vastaa kunta tai TE-toimisto. Pohjautuu kotoutumislakiin (9–10 §).

Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluihin kuuluvat perustieto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitseva maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahan-tulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Nämä määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

Kotouttamisohjelma

Kunnan (tai kuntien yhdessä) laatima, kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kunnanvaltuustossa hyväksyttävä ohjelma. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Sen laadintaan, toteutukseen ja seurantaan osallistuvat alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut keskeiset toimijat. Pohjautuu kotoutumislakiin (32–33 §).

Valtion kotouttamisohjelma on valtioneuvoston hyväksymä ohjelma, jossa on määritelty hallituskaudelle kotouttamisen tavoitteet ja toimenpiteet.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen.

Tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla kun hän tutustuu uuden asuinmaansa kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Vastavuoroisesti vastaanottava yhteiskunta saa uusia vaikutteita ja monimuotoistuu.

Kotoutumisen edistäminen

Maahanmuuttajan kotoutumisprosessin tukeminen viranomaisten tai muiden toimijoiden toimenpiteillä.

Kotoutumiskoulutus

Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Tarvittaessa kotoutumiskoulutus sisältää luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Pohjautuu kotoutumislakiin (11–18 §).

Kotoutumistuki

on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman aikaisen toimeentulotuen turvaamiseksi tarkoitettu tuki. Kotoutumistuki muodostuu työmarkkina- ja/tai toimeentulotuesta.

Kotoutumislain soveltaminen

Lakia sovelletaan ulkomaalaiseen,

- jolla voimassa oleva oleskelulupa tai
- joka rekisteröinyt oleskeluoikeutensa tai
- jolle on myönnetty oleskelukortti.

Kotoutumisen edistämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan koko soveltamisalan piiriin kuuluville henkilöille alkukartoituksen osalta.

Kotoutumislaki, laki kotoutumisen edistämisestä

1386/2010, voimaantulo 1.9.2011.

Muunkielinen

Suomessa asuva henkilö, jonka äidinkieli on joku muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Ks. myös vieraskielinen.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat suomalaisia kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan.

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolainen voi olla joko maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Ulkomaalainen

Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

Vieraskielinen

Suomessa asuva henkilö, joka on rekisteröinyt äidinkielekseen jonkin muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen. Ks. myös muunkielinen.

1 MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

1.1 Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi työn, suomen tai ruotsin kielen taidon, turvallisuuden ja terveystalvet. Erittäin tärkeitä asioita ovat lisäksi sopiva asunto sekä lasten pääsy kouluun tai opiskelemaan. Kyselyyn vastanneet käyttävät julkisista palveluista eniten liikunta- ja kirjastopalveluja sekä Kelan palveluja. Parhaiten heidän tarpeisiinsa vastasivat lasten päivähoito- ja neuvolapalvelut, nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut sekä kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Mietittäessä tulevaisuuden kehittämistoimia ja resurssien suuntaamista, palvelujärjestelmällä on keskeinen merkitys kotoutumisessa. Ulkomaista syntyperää olevan väestön terveys- ja hyvinvointivajeiden ilmenemistä ja kasautumista on tärkeä säännöllisesti seurata ja selvittää, jotta tilanteeseen voidaan vaikuttaa ja havaittuja eroja pyrkiä kaventamaan. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162005>

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville annetaan Perustietoa Suomesta -aineisto oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opas löytyy internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä osoitteesta <https://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa-suomesta>.

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy 12 eri kielellä myös Infopankin sivuilta. Infopankin yhteydessä toimii sähköinen Finnishcourses.fi –kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kursseja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Finnishcourses.fi:stä löytyvät kurssien kurssipaikka ja -aika, tasovaatimukset, hinta ja ilmoittautumisohjeet. Kursseille ilmoittaudutaan kunkin koulutuksenjärjestäjän oman ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Myös lisätiedot kurseista kysytään suoraan koulutuksenjärjestäjiltä. Koulutuksenjärjestäjissä on muiden muassa alueen työväen- ja kansalaisopistoja, järjestöjä sekä seurakuntia. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kurseista tiedottavat jatkossakin paikalliset TE-toimistot.

Pirkanmaan TE-toimiston kotisivuilla on maahanmuuttajille infoa ja hyödyllisiä linkkejä. Informaatiota, opastusta ja ohjausta antavat myös valtakunnallinen Työlinja ja Pirkanmaan TE-toimiston cc-palvelu. TE-toimistosta on saatavissa myös kotoutumiseen liittyvää kirjallista materiaalia.

1.2 Ohjaus ja neuvonta

Kaikilla viranomaisilla on velvollisuus ohjata ja neuvoa uusia kuntalaisia toimialaansa liittyvissä asioissa ja palveluissa sekä ohjata tarpeen vaatiessa eteenpäin. Alkuvaiheessa maahanmuuttajan tuen ja ohjauksen tarve on suuri, koska kieli on vielä vieras. Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä on hyvin erilainen verrattuna monien maiden järjestelmiin

ja myös se tuottaa vaikeuksia. Erilaiset kulttuuriset tavat, arvot ja käsitykset voivat varsinkin alkuvaiheessa saada aikaan väärinkäsityksiä.

Monikielinen neuvonta Mainio (neuvonta-ajat ja yhteystiedot löytyvät [tampere.fi/maahanmuuttajat](http:// tampere.fi/maahanmuuttajat) -sivustolta, sähköposti: [mainio\(at\)tampere.fi](mailto:mainio(at)tampere.fi)) antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee 16 eri kielellä. Kaikki neuvojat palvelevat asiakkaita myös suomeksi. Palvelu on maksutonta ja avointa kaikille taustasta ja maahanmuuttamisesta riippumatta. Neuvonta toimii ilman ajanvarausta. Kunta / sote- palveluntuottaja voivat hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa, jolloin omakielinen neuvoja tulee kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoproसेссista ja kotoutumisesta tai lähtee mukaan esimerkiksi eri virastoihin.

1.3 Kielipalvelujen järjestäminen

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävässä laissa (1386/2010) sekä hallintolaissa (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisestä säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. **Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahanmuuttajan alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.**

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää, että tulkki on ammatillinen ja pätevä. **Siksi on aina käytettävä ammattitulkkiä viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa.** Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkkikeskukset. Pirkanmaan alueella tulkkipalveluja tarjoaa [Monetra Tulkkipalvelu](#). Tulkkipalvelujen saatavuutta sekä huomattaviakin säästöjä voidaan saavuttaa käyttämällä etä- ja puhelintulkkausta. Kaikissa tulkkikeskuksissa on mahdollisuus sekä puhelin, että videotulkkaukseen. Puhelintulkkaus onnistuu parhaiten hyvälaatuisella kaiutinpuhelimella.

Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkikustannuksista niiden maahanmuuttajien

osalta, joiden kohdalla kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. **Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka.** Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta.

1.4 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Kotoutumista edistävän lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opinkelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. **Alkukartoituksen järjestäjä ohjaa asiakkaan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita.**

Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa alkuhaastattelun aikana. Alkukartoitukseen perustuen arvioidaan tarve maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Tähän vaikuttavat henkilön tarve kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen opinkeluun, ym. kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin.

Kunnan sosiaalipalvelut käynnistävät alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on sosiaalitoimen asiakas ja saa muuta taloudellista tukea kuin tilapäistä toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan tehdä myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (työssä käyvät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset, tms.). Kunnat laskuttavat Pirkanmaan ELY-keskukselta 700 euroa kutakin kunnan tekemää alkukartoitusta kohti. Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta järjestänyt ainakin alkuhaastattelun. Kunnan sosiaalitoimi voi harkintansa mukaan päättää tehdäänkö alkukartoitus sosiaalitoimen omana työnä vai ostopalveluna esim. Sasky.

Työ- ja elinkeinotoimisto, 1.3.2021-30.6.2023 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu, käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön työnhakija. Alkukartoitus ja ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan useimmiten samalla kertaa. Kutsu kartoitukseen ja suunnitelmaan lähetetään kahden kuukauden kuluessa TE- tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Käytännössä TE-toimisto tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu pyrkii lähettämään ajanvarauskutsun noin kahden viikon kuluessa rekisteröitymisestä TE-toimiston tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun asiakkaaksi tulkkutilanteen mukaan. Rekisteröityminen työttömäksi työnhakijaksi tapahtuu verkossa. Mikäli se ei ole mahdollista, voi rekisteröityä käymällä lähimmässä TE- tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun palvelussa, jossa asiakas täyttää ilmoittautumislomakkeen ja liittää mukaan kopion oleskeluluvasta ja passista. Pirkanmaalla alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat laaditaan Tampereen toimipaikassa. Asiakastapaamiseen kutsutaan tarpeen mukaan sosiaalityöntekijä ja tulkki.

Alkukartoituksessa selvitetään seuraavia työllistymiseen, opinkeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia:

- luku- ja kirjoitustaito

- suomen kielen taito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- omat työllistymis- ja koulutustoiveet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoituksen yhteydessä arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Pirkanmaan TE-toimisto tai 1.3.2021–30.6.2023 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu tekee kotoutumissuunnitelman henkilölle, joka on työtön työnhakija. Sosiaalitoimi laatii kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi. Kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös maahanmuuttajalle, jonka on alkukartoituksen perusteella arvioitu tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi, kuten opiskelijalle, työssä olevalle tai kotona lapsiaan hoitavalle henkilölle.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä ja se laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotouttamissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta.

Kotoutumissuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelmaa tarkistetaan esimerkiksi kurssin tai harjoittelujakson päättyessä ja vähintään kerran vuodessa.

1.5 Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta sitä voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työvoimakoulutuksena toteutettavat kotoutumiskoulutukset hankitaan julkisella tarjouskilpailulla. Vuoden 2018 alusta luku- ja kirjoitustaidon koulutus sekä aikuisten perusopetus ovat OKM:n järjestämisvastuulla.

Ennen kotoutumiskoulutukseen ohjaamista TE-toimisto tai 1.3.2021 – 30.6.2023 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu selvittää asiakkaan opiskelunvalmiudet lähettämällä asiakkaan suomen kielen lähtötason arviointiin. Lähtötason arviointi toteutetaan ulkopuolelta ostettuna palveluna ja testaaja hyödyntää valtakunnallista aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon testaukseen kehitettyä yhtenäistä toimintamallia (Testipiste).

Omaehtoisista suomen kielen koulutuksista löytyy tietoa www.finnishcourses.fi- sivuilta.

1.6 Taloudellinen tuki kotoutumisaikana

Asiakas saa kotoutumisaikana normaalia työttömyysetuutta, jos etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset täyttyvät. Palvelujen, kuten kotoutumiskoulutuksen aikana on mahdollisuus saada lisäksi verotonta kulukorvausta 9€/päivä sekä palvelun sisältyessä kotoutumissuunnitelmaan, mahdollista korotusosaa. Etuudet maksaa Kela tai joissain tapauksissa työttömyyskassat.

Kaavio 1.

Lähde: TEM/ELY-keskus

Ajalla 1.3.2021 – 30.6.2023 TE-toimistojen sijaan maahanmuuttajien asioista vastaa Työllisyyden edistämisen kuntakoiteilu.

2 LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa. On huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonäöltään tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava lapsi tai nuori ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Lapsi voi olla syntynyt Suomessa ja hänellä voi olla esimerkiksi kaksikulttuuriset, maahanmuuttajataustaiset tai adoptiovanhemmat. Jokainen lapsi ja nuori tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai –kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen ohjaamistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. Opettajan vastuulla on tunnistaa ja puuttua myös rasismiin.

2.1 Neuvolat

Kolmostien Terveys Oy tuottaa perheneuvolapalvelut Parkano-Kihniö yhteistoiminta-alueella.

Neuvolassa maahanmuuttajaperheisiin sovelletaan normaalia tarkastuksista saatua ohjeistusta huomioiden kulttuurinen tausta. Neuvolassa käytetään ensisijaisesti puhelin-tulkkausta, jos kumpikaan vanhemmista ei puhu riittävän hyvin kieltä, jota neuvolassa ymmärretään. On taattava, että perhe voi kommunikoida ymmärtämällään kielellä.

Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu voi viedä keskimääräistä enemmän aikaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin etukäteen, ja vastaanotolle varataan kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna aina kun se on mahdollista. Vastaanotolla toteutetaan ikäkausitarkastuksia valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Rokotusohjelma tarkistetaan. Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Neuvolakäynnillä huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet. Tarvittaessa heille tarjotaan tihennettyjä vastaanottokäyntejä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja tarvittaessa lastensuojelun kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla.

Haasteena on kotona olevien puolisoitten tavoittaminen sekä sitouttaminen käyttämään neuvolan palveluita. Maahanmuuttajalapset tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Vanhemmat tarvitsevat kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Koulujen lisäksi neuvolat ovat keskeisiä palvelupaikkoja, joissa vanhemmat ja lapset voivat saada tietoa ja tukea. Henkilökunnan osaamista lisätään, jotta he osaavat tarvittaessa tunnistaa merkit myös mahdollisesta perheväkivaldasta. Tarvittaessa puolisoita tavataan erillään. Tulkin ammattimaisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina.

2.2 Varhaiskasvatus

Parkanossa toimii vuonna 2021 kaksi päiväkotia sekä neljä kotona toimivaa perhepäivähoitajaa. Lisäksi Parkanossa työskentelee kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka voi tukea myös monikulttuurisia lapsia varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Varhaiskasvatuksen lomakkeet käännetään tarpeen vaatiessa englanniksi ja tilanteen mukaan muillekin kielille. Vanhempien kanssa tehdään läheisesti yhteistyötä. Tarvittaessa monikulttuuristen lasten varhaiskasvatukseen laaditaan oma ohjeistus varhaiskasvatussuunnitelman tueksi.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten yleisiä tavoitteita varhaiskasvatuksessa ovat lapsen sopeutuminen yhteisöön, lapsen oman identiteetin tukeminen sekä kouluvalmiuksien saavuttaminen. Toiminnassa on tärkeää myös sekä suomen kielen että lapsen oman äidinkielen säilyttäminen. Vanhempia kannustetaan ja rohkaistaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen kehittämisestä ja oman kulttuurisen perinteen välittymisestä lapselle. Varhaiskasvatuksessa käytetään tarpeen mukaan korvaavia kommunikaatiomuotoja kuten kuvia.

Varhaiskasvatus on monelle maahan muuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan. Varhaiskasvatuspalveluilla onkin tärkeä rooli tukea koko perheen kotoutumista opastamalla mahdollisuuksien mukaan kunnan muihin palveluihin ja suomalaiseen kulttuuriin. Lapsen tulee saada kokea olevansa hyväksytty ja häneen sekä hänen kulttuuriinsa suhtaudutaan myönteisesti huomioiden mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi perheen uskonnolliset erityispiirteet. Varhaiskasvatuksen ilmapiirin tulee olla avoin ja turvallinen keskustelulle sekä erilaisuuden hyväksymiselle. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on, että lapsen suomen kielen oppimista edistetään. Oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen arkitilanteissa, tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa konsultoiden.

2.3 Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Kevään oppilaanhuoltopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetussakin. [Eka-peliä maahanmuuttajalapsille](#) voi myös hyödyntää.

2.4 Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus

Valmistavaa opetusta annetaan 6-17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun.

Valmistavalla luokalla opiskellaan pääosin yhden lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa.

Valmistavaa opetusta on mahdollista järjestää yhdellekin oppilaalle. Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Opetuksen järjestäjälle maksetaan perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa kaksinkertaisena ilman kunnan rahoitusosuutta, jos valmistava opetus on jatkunut vähintään 8 kuukautta ja puolet siitä, jos valmistava opetusta on annettu 4 – 8 kuukautta.

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikätasoaan vastaavalla luokka-asteella. **Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille.** Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tietoa koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulu maailma on jo tuttu. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen koulumaailmaan.

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja –nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Myös kerhotoimintaa ja oppilashuollon palveluita hyödynnetään. Koulun on puututtava kaikkiin rasmin muotoihin, esim. kiusaamiseen, syrjintään, ryhmästä poissulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä mm. kansainvälisyyskasvatuksella, rasmin vastaisen viikon tempauksilla jne.

Suomi toisena kielenä (S2)-opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. S2- opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettynä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sijasta.

2.5 Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkieli on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oman äidinkielen opiskelun merkitys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokeuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Parkanossa oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joko lähi- tai etäopetuksena. Lähikuntien välillä tarkistetaan mahdollisuus yhteisten opetusryhmien muodostamiseen

Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta

oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Syksyllä 2014 oman äidinkielen opetuksen ryhmässä on opetuksen alkaessa oltava vähintään neljä oppilasta. Opetusta on enintään kaksi viikkotuntia.

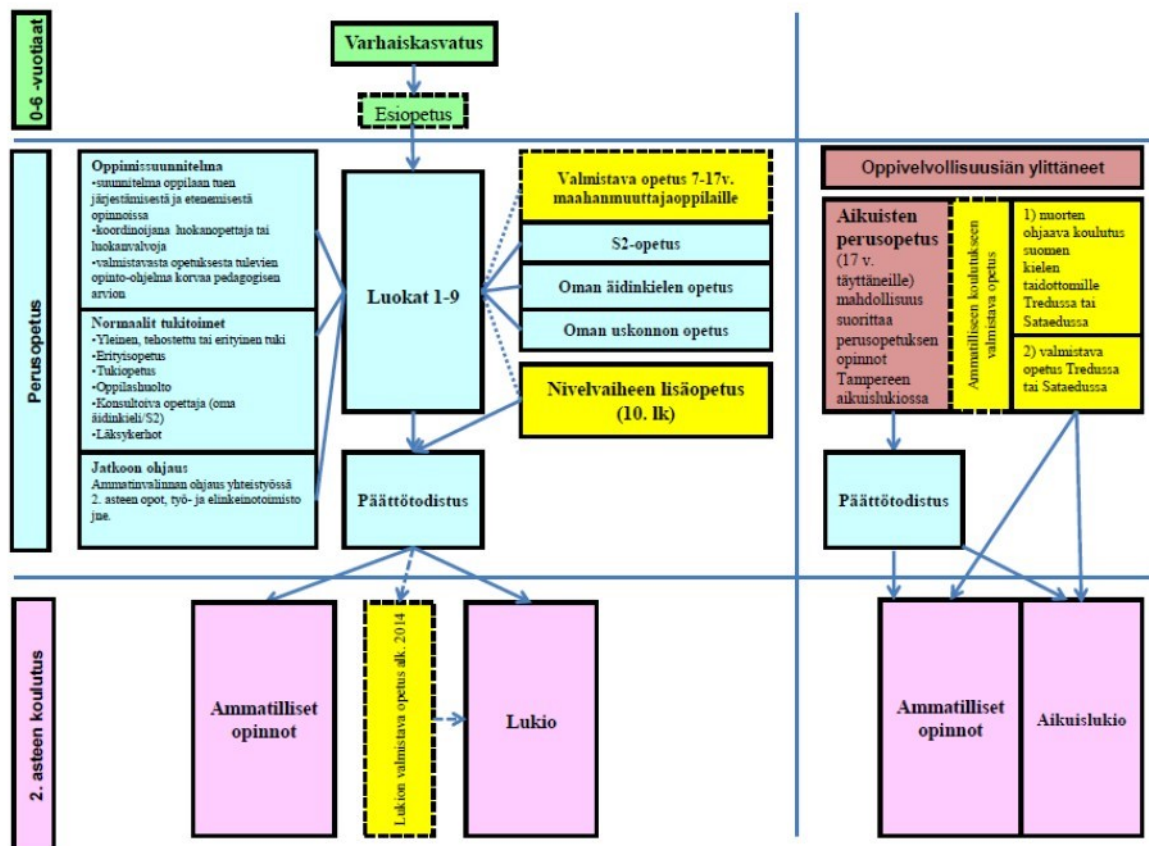
Parkanossa järjestetään elämäkatsomustiedon opetusta. Vähemmistöskontojen opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella.

Lisätietoja koulutuksista Maahanmuuttajien kansainvälisestä osaamiskeskus Oskesta puhelin 041 730 1407.

2.6 Toisen asteen koulutus

Parkanossa tarjotaan sekä lukiokoulutusta että ammatillista koulutusta. Lukiokoulutusta tarjoaa Parkanon lukio ja ammatillista koulutusta Sasky sekä Sataedu. Lisäksi lähialueella on mahdollista opiskella laajasti ammatillisia opintoja Ikaalisissa, Hämeenkyrössä sekä Kankaanpäässä. Vuoden 2014 alusta on ollut mahdollista myös lukion valmistava opetus, jonka järjestäminen arvioidaan toistaiseksi tapauskohtaisesti, tarvittaessa alueellisia palveluita käyttäen esimerkiksi Tampereella.

Kaavio 2: Maahanmuuttajaoppilaan koulupolku (kouluikäiset sekä oppivelvollisuusikä ylittäneet)

2.7 Nuorisotyö

Nuorisopalvelut ovat maahanmuuttajalapsille ja -nuorille samanarvoisesti ja yhtäläisesti suunnattua toimintaa. Kaikista kotoutumisen ajankohtaisista nuorisotyön palveluiden sisällöistä ja toiminnoista kerrotaan prosessin alussa nuorelle ja vanhemmille.

Perusnuoristyö järjestää kokonaisvaltaista ja tavoitteellisesti suunniteltua vapaa-ajan toimintaa niin varhaisnuorille kuin 13-18 –vuotiaille. Erityisnuorisotyön, Parkanon kaupungissa etsivä nuorisotyö, keskeinen tehtävä on toteuttaa sosiaalisen tuen ja ohjauksen osuutta 15 - 29 –vuotiaiden parissa. Etsivää nuorisotyötä ohjaa nuoren tahdon ja toiveen kunnioittaminen ja kuunteleminen sekä nuoren kokeman tarpeen mukaisen palvelun löytäminen nuoren kanssa yhdessä. Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulun oppilashuoltohenkilöstön kanssa myös kotoutumissuunnitelmaa tarvitsevien lasten ja nuorten kohdalla.

Nuoret aikuiset ja nuoret, jotka ovat syrjäytyneet tai syrjäytymisuhan vaarassa joko koulutuksen tai työllistymiseen liittyen, ovat erityispalveluiden piirissä. Heidän tarpeidensa havainnointiin ja kartoittamiseen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä sekä ohjaamista etsivään nuorisotyöhön, josta nuoret ohjataan heidän tarpeitaan vastaaviin sosiaali- ja terveysalan sekä te-hallinnon palveluihin. Etsivän nuorisotyön palvelu tekee yhteistyötä myös te-hallinnon palveluiden kanssa.

3 AIKUISTEN PALVELUT

3.1 Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä tekijöistä. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on keskimäärin yli kaksinkertainen kantaväestöön verrattuna. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan maahanmuuttajien työttömyys tulee puolittaa. Se ei tapahdu ilman erityisiä toimenpiteitä ja uusia näkökulmia.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä on paljon argumentoitu työvoiman tarjontalähtöisesti. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit pohjautuvat. Rekrytoinnissa on asetettu ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät kussakin rekrytointitilanteessa. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tuntemusta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. on perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

Alueellisesti Yritys-Suomen kumppanit voivat nostaa vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esille maahanmuuttajien rekrytointikäytännöt ja erityisosaamiset. Sadoilla yrityskäynneillä on mahdollista rakentaa yritysten kanssa rekrytointeihin osaamisprofiilia ja kytkeä se myös maahanmuuttajien työllistämiseen. Etenkin toimintaansa voimakkaasti kehittävät yritykset ovat fokuksessa tässä asiassa ja tarjoavat Yritys-Suomen toimijoille mahdollisuuden tukea esimerkiksi kansainvälistyviä yrityksiä. Yritys-Suomen toimijoiden edustus tulisi myös saada mukaan kotouttamisohjelmatyöhön jatkossa vahvasti mukaan.

3.2 Työvoimapolitiset ja kotoutumiskoulutus

TE-palveluissa ja Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kotoutumislaki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapolitiittisin toimenpitein. TE-toimisto ja 1.3.2021–30.6.2023 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu työskentelee paitsi asiakastasolla, myös muutoin kotoutumisen edistämiseksi yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden yleisiä edellytyksiä yksilöllisen kotoutumisprosessin menestyksekkään lopputuloksen mahdollistamiseksi. Tiiviillä verkostotyöllä mm. Yritys-Suomi -kumppanien kanssa voidaan konkreettisesti edistää yritysten osaamistarpeiden tyydyttämistä kotoutuneiden maahanmuuttajien työpanoksella. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisena yhteistyönä ja kuntatasolla sillä on kytkennät myös elinkeino-, koulutus- ja osaamisasioihin.

Maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita, tehdään alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma (ks. luku 1.4). Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon (B1.1/ Kielten lähtötason kuvaus).

Työ- ja elinkeinotoimisto, 1.3.2021 – 30.6.2023 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi riittävän osallistujamäärän ja tarpeen mukaan sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen, jos maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun toteama koulutustarve ja jos arvioidaan, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä, tai opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen kotoutumistuella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Kotoutumistuella voidaan tarvittaessa tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua. Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

Kotoutumisvaiheen päätyttyä työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat tai Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella siten, että maahanmuuttajien palvelut tuotetaan samoilla periaatteilla, kuin kotosuomalaistenkin palvelut. Maahanmuuttajuus voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluita. Palvelutarpeet määrittävät pääosin samojen tarpeiden pohjalta, kuin kantasuomalaisillakin.

Kotoutujalla, samoin kuin kantaväestöönkin kuuluvilla, on velvollisuus osallistua työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Pirkanmaalla Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana maahanmuuttajien työllistymistä edistävät kotoutumisen aikaiset palvelut on keskitetty Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalveluihin, Maahanmuuttajien kansainväliseen osaamiskeskus Oskeen.

Yksi vaihtoehto kotoutujalle on työpaja, joka voi tarjota työttömille mahdollisuuden kuntouttavaan työtoimintaan kunkin yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Pajalla annetaan neuvontaa ja ohjausta työelämään sekä koulutukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi työpaja toimii kuntouttavan työtoiminnan yksikkönä. Palveluun sisältyy työ-, yksilö-

ja ryhmävalmennusta sekä palveluohjausta. Toiminnan tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti asiakasta erilaisissa elämäntilanteissa sekä edistää kuntoutumista, työllistymistä ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Työvalmennus työpajalla tapahtuu pääasiassa yksityisten tilaamien töiden sekä yritysten alihankintatöiden parissa. Parkanossa toimii oma työpaja, joka tarjoaa mahdollisuuden mm. Kuntouttavaan työtoimintaan.

4 KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA

4.1 Sosiaali- ja terveystalvet

Parkanon kaupunki vastaa Parkano-Kihniö yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalvetluista.

Sote-ulkoistuksen myötä palveluntuottajana toimii Kolmostien Terveys Oy. Sosiaali- ja terveystalvet ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteessa käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilatessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys. Tulkin lisäksi kommunikaation apuna voidaan käyttää muita keinoja, mm. kuvia (www.papunet.net). Eri infotehtisiä on jatkossa hyvä kääntää eri kielille. Kaikessa tulkkaustoiminnassa ensisijainen vaihtoehto on puhelintulkkaukset.

Perussosiaalityön tehtävänä on järjestää sosiaalityön palvelut tarvittaessa kaikille maahanmuuttajille. Virkamiesten keskeinen tehtävä on kotouttamislain mukaisesti osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalityö pyrkii huomioimaan henkilön tarpeet ja resurssit kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä erilaisia palveluja. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omaisuus. Sosiaalityön työvälineinä ovat säännölliset yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat tulevat yleensä terveyden- huoltohenkilöstön asiakkaina vasta siinä vaiheessa, kun he tarvitsevat terveystalvetluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmiin ilmaantuessa terveyden- huoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne.

Tärkeää on myös huomioida, että rokotussuoja tällä ryhmällä saattaa olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon toimesta, mutta aikuisten rokotukset pitäisi myös saada ajan tasalle. Terveystarkastuksissa on kartoitettava asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveystilanne kokonaisvaltaisesti, jotta jatkoon toimenpiteet ja palveluntarpeet voidaan määrittää. Terveystarkastusten kautta asiakkaat ohjautuvat neuvolapalveluiden piiriin, joissa heitä motivoidaan palveluiden käyttöön.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä huomioida vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vie monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioida ja selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö saattaa olla tärkeää

vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta.

Sosiaalipalvelut, Parkanontie 37, 39700 Parkano

Terveyskeskus, Parkanontie 48, 39700 Parkano

Parkanon kaupungin perusturvalautakunta, Parkanontie 37, 39700 Parkano

4.2 Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Suomen Pakolaisavun internet-sivustolta löytyy asumisen oppaita, jotka auttavat asumiseen liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemisessa. Asumiseen liittyvistä asioista voi tiedustella Parkanon kaupungin vuokratalot Oy:lta, osoite Parkanontie 60 39700 Parkano.

4.3 Vapaa-aika

Parkanon kaupungin vapaa-aikatoimi järjestää kulttuuri- ja muita tilaisuuksia eri ikäryhmille. Kaikki kulttuuritapahtumat ja -tilaisuudet ovat avoinna kaikille. Internet on oleellinen keino etsiä kulttuuriin liittyviä tapahtumia ja tietoja sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Parkanon kaupungin verkkosivujen tapahtumakalenterista löytyy tietoa oman paikkakunnan tapahtumista ja tilaisuuksista.

Kirjaston tehtävänä on antaa laadukkaita kirjasto- ja informaatiopalveluja tarjoamalla ajantasaisia aineistoa ja ammattitaitoisia tietopalvelua. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat maksuttomia. Kirjastossa on asiakkaiden käytössä maksuttomia asiakastyöasemia, joissa on internet-yhteys, tekstinkäsittelyohjelmia, skanneri ja tulostusmahdollisuus. Henkilökunta opastaa kirjaston käytössä ja tarvittaessa verkkoasioinnissa.

Pääkirjastoissa on lainattavissa vieraskielistä kaunokirjallisuutta sekä eri kielten kielikursseja. Pääkielenä on englanti. Lisäksi on jonkin verran viron-, ruotsin-, saksan- ja venäjänkielistä kirjallisuutta. Avuksi suomen kielen opiskeluun on lainattavissa erilaisia oppaita ja kielikursseja sekä selkokielistä kirjallisuutta. Kirjastoissa on myös laadukkaita elokuvia DVD-muodossa sekä musiikkia CD-levyinä ja nuotteina. Aineistoa, jota ei kirjastosta löydy, voidaan tilata kaukolainaksi muista kirjastoista. Lisäksi kirjastossa on paljon hyvinvointia tukevia, maksuttomia tapahtumia asiantuntijaluennoista konsertteihin. Näiden kautta kirjasto tukee myös yhteisöllisyyttä. Parkanon kirjastosta voi myös lainata ilmaiseksi erilaisia liikuntavälineitä.

PETÄJÄ-opisto tarjoaa Parkanossa kotipaikkaan, ikään, sukupuoleen ja koulutustaustaan katsomatta monipuolista koulutusta ja harrastustoimintaa useilla eri aloilla, mm. kielissä, kuvataiteessa, kädentaidoissa, liikunnassa ja musiikissa. Parkanossa on monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet, joista saa lisätietoa www.parkano.fi.

4.4 Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoissektoria, joka on toimijana julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurat. Kolmannen sektorin toimijat järjestävät paikkakunnalla erilaisia toimintoja ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista. Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä, joka edistää maahanmuuttajien kotoutumista arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

Kolmannen sektorin toimijoita Parkanossa ovat mm. seuraavat:

www.kipinapartio.fi/
www.martat.fi/Parkanon%20Martat
www.parkano.4h.fi/
www.parkanonsetlementti.fi/
[MLL PARKANON YHDISTYS | Facebook](#)
www.parkanonkiekko.com/
www.parkanonpuntti.net/
www.parkanonratsastajat.com/
www.parkanonurheilijat.fi/
www.papo.fi/

Yhteystiedot kaikista parkanolaisista yhdistyksistä:
[Yhdistysluettelo | Parkanon Kaupunki](#)

5 MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 §.

5.1 Digi- ja väestötietovirasto

Maistraatit ja Väestörekisterikeskus ovat yhdistyneet Digi- ja väestötietovirastoksi. Parkanoa lähin toimipiste sijaitsee Tampereella (Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere). Asiakaspalvelu on avoinna maanantaista perjantaihin klo 9.00-16.15 ajanvarauksella. Asioida voi myös puhelimitse sekä sähköisesti. Lisätietoa [Digi- ja väestötietoviraston sivustolta](#).

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

5.2 Poliisi

Parkano kuuluu Sisä-Suomen poliisilaitokseen. Parkanon lähin poliisiasema eli Ikaalisten poliisiasema palvelee osoitteessa Vanha Tampereentie 9, 39500 Ikaalinen. Poliisi voi myöntää ulkomaalaisille ulkomaalaisten henkilökortteja. Niillä ei voi matkustaa Suomen ulkopuolelle, koska ne eivät ole matkustusasiakirjoja. Niitä tarvitaan kuitenkin pankissa verkkopankkitunnuksien saamiseksi. Lisäksi poliisi voi hakemuksesta vaihtaa EU- ja ETA-valtioissa annetun ajokortin vastaavaan suomalaiseen ajokorttiin.

5.3 Maahanmuuttovirasto

[Maahanmuuttovirasto](#) on sisäministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita.

Maahanmuuttoviraston tehtävänä on

- myöntää oleskelulupia Suomeen tuleville ulkomaalaisille kuten opiskelijoille, työntekijöille, elinkeinonharjoittajille, paluumuuttajille ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten perheenjäsenille,
- rekisteröi EU-kansalaisten oleskeluoikeuden ja myöntää heidän perheenjäsenilleen oleskelukortin
- käsittelevät turvapaikkahakemukset puhuttelusta päätöksentekoon
- ohjaa ja suunnittelee turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toimintaa
- myöntää muukalaispasseja ja pakolaisen matkustusasiakirjoja
- päättää käännyttämisestä ja karkottamisesta
- vastaa kansalaisuushakemuksista, -ilmoituksista ja -selvityksistä
- vastaa ulkomaalaisrekisterin ylläpidosta
- tuottaa tietopalveluita niin kansainvälisiin tarpeisiin kuin kotimaan päättäjille ja viranomaisille

Maahanmuuttoviraston Tampereen palvelupisteen osoite on Tekniikankatu 1, 33720 Tampere. Palvelupisteeseen voi jättää hakemuksen vireille, käydä tunnistautumassa tai tuoda lisäselvityksiä vireillä olevaan hakemukseen. <https://migri.fi/ajanvaraus>

5.4 Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan Parkanon toimipiste palvelee osoitteessa Parkanontie 37, 39700 Parkano. Asiointiaika tulee varata ennalta. Kelan ja TE-toimiston avustavissa asioinneissa palvelee myös asiointipiste (<https://www.parkano.fi/asiointipiste/>) ilman ajanvarausta.

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa tai lomakkeella Y 77. Suomen sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös asiasta. Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelan asiointipalvelusta.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Henkilöllä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan, jos hän saa EU-lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella etuuksia jostakin toisesta maasta tai kuuluu muuten jonkin toisen maan sosiaaliturvan piiriin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetyt rajatyöntekijät, jotka muuttavat Suomeen tai jotka asuvat Suomessa, mutta työskentelevät toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä vieraan valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

Jos muuttaa Suomeen tilapäisesti toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

5.5 ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

1. kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
2. kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi;
3. työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämiseksi;
4. työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
5. kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
6. ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
7. hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
8. muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetty tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä.

Lisätietoja

Maahanmuuttopäällikkö Marja Huttunen, Pirkanmaan ELY-keskus
Maahanmuuttoasiantuntija Marjo Anttila, Pirkanmaan ELY-keskus
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

6 HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ JA YHTEYSTIETOJA

- Etnisten suhteiden neuvottelukunta **ETNO** oikeusministerio.fi/etno
- Kansaneläkelaitos www.kela.fi
- Kotouttamisen osaamiskeskus www.kotouttaminen.fi
- www.kotouttaminen.fi/opikotoutumisesta
- <https://kotoutumisentukena.fi/>
- Maahanmuuttovirasto www.migri.fi (kansalaisuusasiat, oleskelulupa, työlupa, pakolais- ja turvapaikka-asiat)
- Digi- ja väestötietovirasto <https://dvv.fi/henkiloasiakkaat>
- Naapuruussovittelun keskus www.naapuruussovittelu.fi/
- Poliisi www.poliisi.fi
- Sisäasiainministeriö www.intermin.fi/fi/maahanmuutto
- Siirtolaisuusinstituutti www.migrationinstitute.fi/
- Suomen Pakolaisapu www.pakolaisapu.fi/
- Suomen Pakolaisneuvonta www.pakolaisneuvonta.fi/
- Suomen Punainen Risti www.punainenristi.fi (työtä pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien kanssa sekä kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseksi)
- Työ- ja elinkeinoministeriö <https://tem.fi/maahanmuuttajien-kotouttaminen>
- Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) www.te-palvelut.fi (työlupa, työnvälitys ja muut työvoimapalvelut)
- Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma www.tukikeskushilma.fi/
- Verotoimistot www.vero.fi (verotusasiat, tilapäisesti maassa oleskelevien rekisteröinti)
- Väestöliitto: Monikulttuurisuus www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/

Palveluita

- Enter Finland – Sähköinen oleskelulupa-, EU-rekisteröinti-, ja kansalaisuushakemuspalvelu <https://enterfinland.fi/eServices>
- Finnish Courses - suomen kielen kurssihakupalvelu www.finnishcourses.fi
- In To Finland www.kela.fi/web/en/in-to-service-point-for-those-coming-to-work-in-finland (Kelan ja Verohallinnon palvelupiste Suomeen tuleville työntekijöille)
- Infopankki – Tietoa Suomesta 12 eri kielellä www.infopankki.fi
- Monikielinen neuvonta Mainio <https://kotoutumisentukena.fi/toimintailmoitus/-/activity/monikielinen-neuvonta> (omakielistä neuvontaa ja palveluohjausta)
- Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelut, kansainvälinen osaamiskeskus Oske
- Monetra Tulkkipalvelu <http://monetratulkkipalvelu.fi/>
- This is Finland – Tietoa Suomesta <http://finland.fi/>

Yleistä

- Maahanmuuttosananastoa (Euroopan muuttoliikeverkosto & Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö)
http://www.emn.fi/files/1345/210216_EMN-Maahanmuutto-Fin.pdf
- Kun kulttuurit tulevat tiskille – opas kulttuurien väliseen osaamiseen asiakaspalvelussa (ELY-keskus)
www.doria.fi/bitstream/handle/10024/90866/Opas_4_2013.pdf?sequence=2
- Laki kotoutumisen edistämisestä www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386?
- Maahanmuuton yleisesite (Sisäministeriö) http://issuu.com/sisaministerio/docs/d_sis_min_esitea5_suomi_maahanmuutto
- Perustietoa Suomesta –esite www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa_suomesta
- Selkokielineen opas Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille (KELA)
https://www.kela.fi/documents/10180/0/Muutto_Suomeen_tai_Suomesta_ulkomaille_esite_Kela.pdf/8b01c149-fa9c-4b7c-b83b-1723115978c6
- Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi - Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa www.julkari.fi/handle/10024/90907
- Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014
https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf
- Ei rasismille –hanke www.eirasismille.fi/
- R-sana – Kirja rasismista ja siihen puuttumisesta <http://frantic.s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalaset/2016/02/01160114/R-sana-kirja-rasismista-ja-siihen-puuttumisesta.pdf>

Lapset, nuoret ja perheet

- Eka-peli maahanmuuttajalapsille <http://www.lukimat.fi/lukeminen/materiaalit/ekapeli/ekapeli-maahanmuuttaja>
- Monikielinen lastensuojelun infisivusto maahanmuuttajille <http://www.lastensuojelu.info/fi/>
- Koko perheen huomiointi vahvistaa maahanmuuttajien lasten koulumenestystä (Väestöliitto) http://vaestoliitto-fi.directo.fi/@Bin/5281d25c3e612d46ac502bdf865a9d40/1614865972/application/pdf/4022552/Fact_sheet%20nettisivuille_PDF.pdf
- Nuorisotakuun arki ja politiikka www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/nuorisotakuun_arki_ja_politiikka.pdf